

СВОБОДНА БЪЛГАРИЯ

ВѢСТНИКЪ НЕЗАВИСИМЪ ОТЪ ПАРТІИ.

„СВОБОДНА БЪЛГАРИЯ“

излиза за сега единъ въ седмицата въ Събота, по щомъ са
сдобие съ 500 подписчика, ще са удвои величината ѝ.

Цѣната за въ България:

За 12 мѣсяци 4 рубли или 16 лева
За 6 „ 2 „ или 8 „
За 3 „ 1 „ или 4 „

За въ странство са прибавя на годината 4 лева, половина год. 2 лева,
трѣтъ мѣсяца 1 левъ.

За външни публикации

са плаща на единъ редъ за първитѣ три нѣти 30 стотин.,
а за всѣки послѣдующи 20 стотин.

Писма и препержани са непрашатъ до администраціята на
„Свободна България“ въ дома на редактора.

Неплатени писма са неприяематъ.

Единъ брой 40 стотинки.

СЪДЪРЖАНІЕ:

19 Февруарія въ Варна. — Единъ погледъ върху нашето економъ състояние. — Съвременно положение на България, по една дописка отъ Москва. — Дониски: изъ Петербургъ, Шуменъ, Варна, Козлуджа. — Отечество. — Варна. — Политическия отдѣлъ. — Телеграмми. — Обзвѣненіе.

19 Февруарія въ Варна.

Денътъ 19 Февруарія става вече за цѣлъ българскій народъ денъ паметенъ и народенъ празникъ, по двѣ обстоятелства, които честито съвпадатъ: едно — че въ тоя денъ са празнува възшествіето на престола на Н. И. В. АЛЕКСАНДРА II, друго — че въ истія денъ билъ е подписанъ Санъ-Стефанскія договоръ, „който скъса навѣки тѣжкитѣ окови на петъ-вѣковото наше робство“, както бѣше са изразилъ единъ ораторъ въ словото си миналата година, и тукъ въ Варна, предъ многобройна една публика, която бѣше са стекла да празнува този великъ денъ.

И дѣйствително, въ България за първъ нѣтъ той са празнува миналата година по случай на юбилей за 25-годишното славно царуване на великія рускій Монаръ и Боговѣнчаній Царь-Освободителъ, съ сега — вторій нѣтъ, и ще са празнува до амина; защото той е за насъ празникъ исторически, той е празникъ, който още по-яко свързва двата славянски народа Руси и Българи. Нема градъ или село, нема къща или проста колиба въ България, дѣто да не са празнува днесъ този денъ, който много отъ про-

столудіето наричатъ „новъ св. Стефанъ“! Голѣми и малки, мъже и жени, доро и дѣца, които едвамъ са прохортували — сички, казвами, помниѣтъ този денъ и обичатъ за него да говорѣтъ, като извънреденъ денъ и великъ единъ празникъ.

„Да — ще кажатъ и ний думитѣ на г. Шишкова отъ онзи годишното му слово, —

Да, братія, помнимъ го ний този денъ и ще го помнимъ, като най-голѣмъ за насъ денъ, който съставя епоха въ историческия нашъ животъ: защото не само ний, но и цѣлъ свѣтъ знае, че — благодарение на братскія намъ рускій народъ и на Великодушния неговъ Господаринъ, цѣла България бѣше новикана този денъ за новъ животъ, като не оставаше вече ни единъ Християнскій робъ по сичкото пространство на мѣстническата българска земя отъ Дунава до Марица и по-нататѣкъ още отъ Черно-Море до Бѣло-Море и предѣлитѣ на нѣкогашната Самуилова държава!...

Но отъ радостното си въспоминаніе за този най-тържественъ денъ, който сѣкиго отъ насъ привождатъ въ въстрѣгъ, ний не трѣба да упивамъ не трѣба да са оставимъ подъ вліяніето на тѣжната и прискърбна мисль — че сичко туй не са осмѣстени нанѣлно, че само една частъ отъ поробена България трѣбало да бѣде свободна, а за другата по-значителна частъ било писано и описано да тѣне още въ робство.

„Да, то е тѣй, мили братія, но ний, както и нашитѣ избавители или, по-добрь, както и самитѣ Царь Освободителъ, трѣбаше да са смири предъ по-голѣмата и всекилна дѣяница Вишнаго, която устроява и управлява сичко по свое Височайше благоусмотреніе: „человѣкъ предлага, а Богъ располага“.

„Но туй нѣма да каже, че ний природнитѣ обитатели на тѣзи земя сме изгубени, като не ни са даде

сичкото обѣщано въ Сан-Стефано, или че великото и свято славяно-руско дѣло пронада, че русската слава, русската честь, руската совѣсть ех помрачени — не и хиляди нѣти не. Защото семето е паднало вече на добра земя и нѣма да изгние; напротивъ то ще изникне, ще израсте и ще даде стократенъ плодъ въ своето време, стига ний да му не побъркаме!...

„Да живѣе прочее добръишя изъ добритѣ Императори руски АЛЕКСАНДРЪ II съ сичкій си царствующій домъ! ура!“

„Да живѣе свѣта Россія, освободителката на България — ура!“

„Да живѣе и възлюбеніиѣтъ Князь Българскій АЛЕКСАНДРЪ II! ура!“

„Да живѣе и процвѣтѣва и Българскій народъ въ великата Сан-Стефанска България! ура! ура!“

Тѣзи въсклицанія са повторихъ и тѣзи година слѣдъ молебствіето, което са отслужили тържественно на площта между казармата и правителственіи домъ, въ присѣтствіето на множество народъ и на младата българска войска, която са нагости съ по чашка винце, и въ тоя случай са произнесохъ нѣколко тостове отъ гг. Префекта, Кмета, Предсѣдателя на сѣда и много други, които тостове замѣнихъ словото, прилично на тѣй тържество; понеже немало е, види са, кой да каже или са е мислило за излишно словото. Ний сме повече на мнѣніе, че словото при тоя случай са видѣло за излишно, и туй трѣба да е отъ политическия тактъ на нашитѣ quasi-дипломати, губегнатори и префекти: защото миналата година губернаторъ В. Стояновъ са распореди съ полиціята да нападне дома

на г. Шишкова, тогава директоръ на Варненската реалка, и да му конфискува 400 печатни листа отъ словото, което бѣше послѣдния изрекълъ по случай на празника, и конфискува ги за да не са раздаждъ на публиката, а слѣдъ една педѣля му ги враща назадъ съ извиненіе. А тая година либералниѣтъ нашъ префектъ, инакъ твърдѣ любезенъ чловѣкъ и се засмѣхъ, по тоя пѣтъ, на празника намръщенъ са видѣлъ на много, както и намъ, когато празникътъ тая година по-тържественъ бѣше отъ миналата, като бѣха зели участие 4-тѣ дружини съ военната музика, сичкото духовенство съ ученицитѣ отъ мъжки-тѣ и женски училища и по-вече отъ 10,000 народъ. Като питахми за причината на намръщението на г. префекта, ето какво научихми: отъ 9—10 чужди агенти въ Варна въ туй тържество приели участие само двама—Русскій и Елнскій. А на туй причината е самъ г. префектъ, както искатъ да кажатъ, защото единъ день напредъ билъ официјално призовалъ консули и вице-консули да присѣтствуватъ не на всенароденъ нашъ празникъ за Сан-Стефанскія миръ, но за възшествіето на престола на русскія Императоръ АЛЕКСАНДРА II, призовка, която тѣ можали да ожидатъ само отъ рус. вице-консултъ, а не отъ префекта. ---

Цѣлъ день 19 Февруарія Варна прекара съ оваціи, вечерята градътъ бѣше освѣтленъ и оваціитѣ са продължаваха; само полковникъ П л е ц ъ, който заступаваше мѣстото на г. началника на вѣсточнія отдѣлъ, само той са показа и този пѣтъ, както и сѣкога, равнодушенъ до насмѣшки за нашия празникъ, защото не само не прие участие въ тържеството подъ извиненіе за нерасположенностъ, но и вечерята като отишли у дома му народъ съ военната музика и интеллигентна младежъ на чело да викатъ урра! той, Плещъ си затворилъ вратата и не приелъ никакъ да са еви на добритѣ си гости во име на оногова, комуто служи....

ЕДИНЪ ПОГЛЕДЪ

върху нашето економическо състояние.

I.

България, каква страна е и отъ какво са прехранва народа ни? На този въпросъ сѣкій безъ затрудненіе ще да отговори, че тя е исключително земеделска и за скотоводството страна. Ний това най-пожелително го видимъ отъ митинцитѣ по искрваніето на стокитѣ и докарваніето имъ отъ странство; защото страната ни и цѣлото отечество изважда и дава на Европа само едно зърно, което състои отъ тѣзи главни видове: ншеница, пшуръ, ечемикъ, а останалитѣ съставляватъ рѣдко явление въ търговіята ни, като овесъ, фий, капладжа и пр. просо, ленъ, грахъ, бобъ, вухутъ, картофль, ленъ, памукъ, конопи, ренно конопи (*) макъ, сусамъ, вино и ракия. Покрайниѣ мѣрѣ ний тѣзи нѣща не виждаме да са продаватъ въ голѣмо количество, а по нѣкои скелн почти сѣвсѣмъ не ги сръщаме. Ще са каже, че може по нѣкъдѣ да са сѣятъ, но толкова малко, щото тѣ не стигатъ и за употребленіето на страната. Даже днесъ за днесъ ний виждаме че оризътъ, съ който напредъ Вѣст. България хранеше до 200 хил. турска войска и Цариградъ, днеска не може да прехрани и сама себе си съ оризъ. На тютюня ни пѣтъ е вече спрѣнъ за Европа; той не отива нити въ Русія, нити въ Влашко, нити въ Нѣмско. А въ такъвъ случай и той вече не са сѣе тѣй много както по-преди, защото нема дѣ да са продава. Нашето вино до скоро отиваше въ Влашко, но и то отъ нѣколко години не ходи, защото е обложено съ мито. Освенъ това, въ Влашко ний вече сръщамъ вина по-добри за пите, въ сравненіе съ нашитѣ, които сѣ по-долни, по-прости. Между тѣмъ въ Влашко климатътъ е по-студенъ и гроздето не може да оздрѣва тѣй добръ, като въ България, което почти не може да са ѣде като фруктъ (съ исключеніе само на нѣколко мѣста, като тукъ въ Варна и по кѣмъ югъ, дѣто са намиратъ и по-добри вина). Причината е тѣзи, че виноделіето вече е искусство, основано на химіята. И тѣй въ Влашко днесъ има доста фабрики, дѣто тѣ фабрикуватъ вината и са правятъ искусственно толкова добри вина, щото не устѣхватъ ни францускитѣ, които тожъ тѣй са фабрикуватъ, както и въ Русія днесъ сичкитѣ европейски питіета приготвятъ и толкова добръ, щото и най-опитниѣ не може да отличатъ отъ настоящитѣ француски и прочіи вина.

*) До войната или 1876 г. България продаваше въ доста голѣмо количество тютюнь на Русія, Влашко и частъ на Нѣмско. Но на този продуктъ сега е закритъ пѣтъ въ упоменатитѣ държави, тѣй сѣщо както на коприната и ориза.

Българскитѣ произведенія, които едно време бѣхъ главнитѣ предмети на търговіята и на страната, днеска сѣ вече рѣдкостъ. Предъ нѣколко години въ България са е сѣло доста много сусамъ и сусамовото масло (шарлаганъ) бѣше на сѣкъдѣ изъ България распространено, а днеска той толкова малко са сѣе, щото твърдѣ рѣдко са вижда и то като цѣтѣ въ градинитѣ да го сѣятъ! И днесъ въ България не са сръща вече масло отъ сусамъ за ѣденіе, а въ общо употребеніе вече е влѣзло дървеното масло. И така въ България България сичко трѣба да купува, защото го нема въ отечество си, а му е потребно.

Предъ 100—200 и повече години, България е била по-богата и по-цѣтуща страна, тя е давала на правителството по-голѣми доходи, но тогава тя е обработвала тѣзи естествени продукти, които и сѣ били най-голѣмъ доходъ за обитателитѣ на страната. Това е било оризътъ, тютюньтъ и коприната. Оризътъ освенъ въ Южна-България (днесъ Румелия) са е работилъ и въ Западна-България, и въ такъвъ голѣмъ размѣръ, щото е прехранвала сичката войска наедно съ столицата на Турція и освенъ това оца са продавалъ по скелитѣ. Сусамътъ и той са е работилъ доста много, семето на който са е продавало въ Влашко, Молдава и Русія; — отъ него са е правило масло въ самата България, което са е харчило не само въ страната, но и по вънъ пакъ, като въ Влашко. Коприната е била най-главниѣтъ предметъ за поминѣка на жителитѣ. Отъ стохѣтиятѣ черници, които сега са сѣкхъ отъ Българитѣ и отъ които правятъ джри за бѣчюви, свидетелствуватъ, че копринарството са произвеждало въ широкъ размѣръ по цѣла България. И че тогава Българинитѣ отъ коприната, която продавалъ, не само е получавалъ доста пари, съ които си улащали сичкитѣ беріи, ами си купували още скжии матеріи, златни и сръбѣрни вещи; тогава Българитѣ сѣ носили копринени ризи и цѣло облѣкло отъ коприна; тогава България са е задоволствувала само съ своитѣ вина и отъ остатъка са варѣли ракия, която е стигала за употребленіе на жителитѣ, а сега фабриканска ракия наводнѣва страната отъ Австро-Унгарија и Влашко.—

Да минемъ сега и на индустриалната частъ. У насъ и въ двѣтѣ България днесъ, както и напредъ, немами още никаква фабрика: платна, сукна, копринени и други за раскопностъ вещи ний купуваме отъ странство, както купуваме вече оризъ, тютюнь, сичкитѣ колоніални стоки, доро и кжцинтѣ си сѣждове, като паници и други; но това е още малко, ний купуваме и ракия и вино,

защото нашите не ни аресватъ, а по-добри сами не са потрудвами да си направимъ. Съ това ний са разоряваме, ний оспромащаваме отъ деня на денъ, защото по-много расхождаме за полученіето на чуждите стоки отъ колкото продаваме упоменатите горъ свои храни. Отъ това нашето злато отива въ странство, а ний не са съвѣстяваме още на какъ отиваме! Азъ впрочемъ забравихъ да кажа, че България има една фабрика, въ Сливенъ и нѣколко още други, дѣто правятъ гайтанъ; но отъ Сливненската фабрика сукно още никой отъ българите не посп. Истина, че тя напредъ обличаше турските войски, но днеска нашите купуватъ накъ сукно и пълнятъ касиките на нѣмските Чифути; гайтаня вече не е тъй въ употребленіе, както бѣше напредъ, тъй щото тѣзи фабрики излизатъ вече отъ употребленіе. Отъ сичко това ний ясно виждаме, че нашето отечество нема фабрики и никакви още пекуства, нито художества сж са проевили. Ще рече, че земята ни е чисто земледѣлческа, а земледѣліето ни са намѣрва въ много по-долно положеніе отъ какъ е било преди нѣколко стотинъ години, тогава когато земледѣліето въ другите образовани народи е напреднало до очудваніе. Нашето земледѣліе, сравнително съ онова на нашите сѣсѣди, е много по-надира. Това е толкова очевидно, щото сѣкій отъ нашите Българи, който е билъ по чужбина, който ималъ очи да види, който ималъ уши да чуе и умъ — да отличи рало дървено отъ желязно, сѣрпъ отъ коса, простъ дармонъ отъ рането или вѣялия — ще са съгласни съ насъ, че нашите сѣсѣди въ това са напреднали, а най-паче още по-образованите народи. Но чудно е, че нѣколко отъ нашите представители на чело съ председателя на тѣзи годишното народно събрание, намѣриха за излизаніе да има въ княжеството едно земледѣлческо училище, единъ Образцовъ чифликъ, като не признаватъ, че у насъ земледѣліето е въ упадъкъ и че ний Българите въ това сме много по-долу и отъ своите ученици Влахите. Азъ не мога да кажа, че тѣзи г-да представители това не виждатъ или не разбиратъ, но тѣ говорятъ, дѣйствуватъ противъ своето убѣжденіе и съвѣсть, противъ народния интересъ и благо на народа, за да угодятъ на своите капризи и честолюбиви замисли и намѣренія. Тѣ забравятъ, че за тѣзи обязанностъ получаватъ отъ народа по 15 фр. въ денъ освенъ прогонни и намъ-какви-си пари и че тѣ сж сязани да работятъ не за свой, но за народния интересъ. Конечно тѣзи егоисти най-краснорѣчиво убѣждаватъ сѣкиго и цѣль български народъ, който е билъ излъганъ въ избираніето имъ

за народни представители; защото тѣ не отговарятъ никакъ за това велико и толкова важно назначеніе; защото тѣ по-напредъ турятъ своя личенъ интересъ отъ интересите и благо на цѣль свой народъ и държава. (Слѣдва)

При искаваніето на тѣзи истина, въ отгорната наша статія, да не помелятъ нашите читатели, ч ний искаме нѣкого да нападнемъ или че са обявяваме къмъ една партия — не; ний пакъ си оставаме вѣрни на програмата и, безъ да хвалимъ друга, ний ще посочимъ послѣдователно добрата и лоша страна на сѣка отъ тѣхъ; защото, споредъ насъ нито първото или консерваторско нито днешното либерално министерство е отговорило на надеждите и ожиданія на народа, както това са вижда отъ самите дѣла на едното и на другото. За това и напълно сподѣлями възгледите на нашите дописници отъ Петербургъ и Москва, дописките на които и обнародваме тука.

СЪВРЕМЕНОТО ПОЛОЖЕНИЕ НА БЪЛГАРИЯ.

Настоящата интересна статія е отъ едно компетентно лице изъ Москва, което во време на войната е занимавало висока длъжностъ при Импер. Комисаръ. Редакцията съ удовольствіе ѝ дава мѣсто въ листа си, безъ никакви коментарии отъ своя страна.

Москва, 4-й Февр. 1881 г.

Краткия періодъ отъ съществуваніето на Българското Княжество, създадено съ голѣми жертви на великодушния и славни руски народъ, періодъ, който не достига още и до 20 мѣсеца, представи ни явления твърди не утѣшителни, такъвизи явления, които поистинни удивляватъ сичкия свѣтъ. Стига само да хвърли човѣкъ единъ погледъ върху това минало на Българското Княжество, именно върху работите на неговите дѣйци за да са убѣди въ тѣхните безобразія и египетическото имъ направление.

Въ работите на тѣзи дѣйци отсѣтствува, за жалость, всяка национална идея. Тѣхния девизъ — властолюбіе. Благо на тѣхния народъ, за тѣхъ е чуждо. Не вѣроятно е, наистина, такова направление въ България, въ която така недавно любовта на нейната интеллигенція къмъ благо на страждущия български народъ удивляваше сичкия свѣтъ. Какъ можѣха да нечезнатъ тѣзи патриотически чувства? Види се, че египетическите чувства прео-

долѣли патриотизма. Всичките сегашни дѣйци въ Княжеството щомъ са опредѣли руското управление въ България, во времето на което тѣ бѣха почти незамѣтни, защото занимаваха доста долни длъжности, така както на тѣхъ тогази гледаха като на човѣци още неопитни и непригответни за по-сериозна и самостоятелна дѣятелност, отведнѣждъ устрѣмиха сичките свои поглѣди къмъ първите мѣста и сѣкий отъ тѣхъ таеше въ сърдцето си претенци на министерскій постъ. Съ тѣзи цѣль тѣ първомъ употребиха сичките си успѣлиа какъ да са върнатъ въ Русія мнозина отъ нашите Българи, които въ времето на руското управление въ България занимаваха високи положенія, отъ страхъ за да не имъ тѣ пречатъ на пътя къмъ министерски портфѣли. Съ таквизи и други безчестни сѣдства тѣ достигнаха онова, къмъ което са стрѣмѣха, и може да се каже, че поочередно сичките почти до сега са изрѣдиха на министерските мѣста, по заедно съ това тѣ представиха най-голѣми и блѣкави доказателства за своята неспособностъ къмъ държавна дѣятелност и за другите свои отрицателни качества, не съобразни съ онова положеніе, което тѣ занимаваха и което още нѣкой отъ тѣхъ занимаватъ, като министри и проч.

Несъотвѣтствените сѣдебни наредби въ подражаніе на други страни, безъ да зематъ въ вниманіе особеностите на своя народъ, възстановленіето на десѣтка (юшири) който при турското владичество са считаше единъ отъ най-голѣми и тежките данъци, и който осъденъ отъ политико-економическите науки митото на солта, Силистренската безобразна исторія съ извѣстния корабъ, съ който са потънкаха правата и независимостта на сѣда, извѣстния законопроектъ за черковното управление, законите за правото на една натура въ Княжеството, за подданството, за градските управления и пр., сичкото това показа напълно въ тѣзи дѣйци не само тѣхната неспособностъ, но, за жалость, и пълната имъ неблагонамѣренностъ. Възможно ли е на пр. тѣквози ограниченіе на градските самоуправадения въ една страна съ таквази широка и толкови либерална конституція, както е българската, щото градските вметъ да бѣде положенъ въ зависимостъ отъ администрацията и да получава отъ полицейскія строги заповѣди, когато тѣзи управления по своята си важностъ къмъ правителството и градското благосъстояние, сж поставени въ пълна независимостъ отъ администрацията даже въ монархическите държави? Това съвършено противорѣчи на духа на либералната българска конституція, така точно каквото и закона за

подданството, който затруднява самитъ Българи — чужди подданици — въ приеманіето на българското гражданство. Непатріотизмъ и една сама враждебностъ къмъ націоналната идея, къмъ българското обединеніе, можаше да извика такъвъ законъ. Стигаше нашитъ дѣйци да са пропесатъ мислено на нѣколко минути въ миналото на България въ онова минало на тѣзи многострадална страна, когато звѣрствата на тогашнитъ власти не са въспираха предъ нищо, когато пожа имъ сочеше на българскитъ глави и когато не хиляди, а стотини хиляди наши брати, които сж мисляли тогава за благополучіе на своя народъ и за това висяніе надъ главитъ имъ турскія ножъ, принудени бѣха да оставятъ мило то си отечество и да търсятъ убѣжище въ чужди страни, дѣто имъ предстояла друга борба за сохраненіе на своята націоналностъ както на пр. въ Влашко, Австрія и пр., стигаше, казваме, да прехвърляха прѣзъ главата си сичкото минало на своята си драга земля и да се допитаха съ своята націонална свѣсть, за да потънатъ въ земята отъ срамъ предъ да изпълнятъ властолюбивитъ и антинаціоналнитъ замисли на нѣкои си отъ своитъ приятели — за да издадатъ такъвъ законъ. Извѣстно е, че, по причина на тежкото минало на България, не по-малко отъ $\frac{1}{5}$ часть на Българитъ сж оставили отечеството си и сж се приселили въ чужди мѣста. Една Бессарабія, още до присъединеніето ѝ къмъ Русія, е била препълнена съ таквизи нещастни Българи. Много време сж се считали тѣзи нещастни жертви на турскія фанатизмъ и въ тѣзи страна, въ която тогашнитъ тамъ молдовански бояри — чокън готови бѣха да ги заробятъ, додѣ не се яви великія за тѣхъ благодѣтель, който ги събра въ едно мѣсто, състави отъ тѣхъ български села, като имъ испроси въ сжщото време у Императора Александра благословеннаго, особенни права и привилегіи. Това бѣше генералъ Гинзовъ — паметта на когото и сега живѣй между тѣзи Българи. (*) Само въ една Бессарабія има повече отъ сто български села. Тѣзи Българи сж били полезни не само на правителство, подъ покроя на което тѣ сж забравили и своята многострадална България. Гимназіята въ Болградъ, която е учредена тамъ въ 1858 г. по инициативата на единъ отъ отличнитъ наши патріоти, извѣстия нашъ дѣятель въ Русія П. С. Иванова (който бѣше продължително време началникъ по тѣзи български села и който служи миналата война по гражданското управленіе въ Бъл-

гарія, като занимаваше постъ първомъ вице-губернаторъ въ Пловдивъ, послѣ цѣла година губернаторъ въ Сливенъ и сѣтиъ губернаторъ въ Русчукъ) немаше друга цѣль, освенъ да послужи и на България съ образование на нейнитъ синове. Защо трѣбаше, при даваніето на тѣзи Българи, сегашни руски подданици, българско гражданство, когато го би пожелалъ, разбира се, нѣкой отъ тѣхъ, или снова при възвращаніето на нѣкои си отъ тѣзи наши брати въ своята родна земля, въ пенеліщата на своитъ отци и дѣди, — да ги подвергаватъ на таквизи испитанія, каквито сж узаконени въ тази сесія отъ нашитъ народни дѣйци — представители? Защо чуждо-подданиа Българинъ, при желаніе, да приеме българското гражданство, да не се ползува съ нѣкое преимущество предъ сѣки други чужденецъ, не само по своето подданство, но и по своята націоналностъ? Историческитъ причини, споредъ които $\frac{1}{5}$ часть на българитъ сж принудени били да оставятъ своето отечество, сж твърдѣ резонни и уважителни, за да се съгласи сѣкій съ справедливостта на таквизи преимущество, дадено отъ Народното Сѣбрание на ония свои брати, които пожелатъ да се върнатъ въ бащинитъ си огнища. При таквизи събѣщанія, разбира се, нетива всяко желаніе у всякого Българина да остави сегашното свое жилище, при онова благоденствіе, съ което сѣкій отъ тѣхъ се ползува напр. въ Русія, и да търси българско гражданство! Това узаконеніе въ съединеніе съ другитъ извѣстни безобразія, които сж извършени въ младото Българско Княжество въ продълженіето на негово още непродължително сществованіе, може да се каже, само охладни ония стремленія къмъ Княжеството, които се бѣха толкова силно появили въ чуждоподданицитъ Българи, при ражданіето на Княжеството. Не е ли срамъ за българскія народъ, дѣто сичкитъ извѣстни дѣятели — Българи, които сж толкова години, ратовали и сж приемали най-живо участіе за подобреніе на сѣдбата на българскія народъ и отъ които нѣкои пріеха и най-дѣятелно участіе въ миналата знаменита война за освобожденіе на България, като занимаваха високо положеніе въ висшата руска администрація — гражданско управленіе, ся удалаха отъ България пакъ въ Русія? Не бѣха ли на това причината се нашитъ дѣйци, които като гладни вълци на мърша, отведиждѣ хвърлиха се да заграбятъ въ ржкѣтъ си кормилото на властѣта, която съ своитъ постъпки обезобразиха до крайностъ предъ очитъ на народа?

Като вѣнецъ, като одобрѣніе на безобразнитъ и користнитъ дѣянія на нашитъ опозорени дѣйци стоящи у самото кормило на Българското Правителство, явява се извѣстното побойще въ миналія Декемврий въ Народното Сѣбрание, и като още по-големо подтвърженіе на сичкото това служи противъ конституціонна постъпка на самитъ народни дѣйци — представители въ сѣбраніето на 23 Декемврія миналата година. Народнитъ представители даватъ на много заслуженното министерство — Каравелово — *carte blanche*; тѣ го упълномоща-

ватъ да върши това, на което той нѣма право, да издава закони, да ги туря въ дѣйствиіе, съ една рѣчь даватъ му таквизи широко упълномощеніе, на което даже тѣ сами нѣматъ право, защото споредъ Конституціята (46 членъ) даже и пріетія отъ Народното Сѣбрание законъ не може да се тури въ дѣйствиіе, дордѣ не бѣде утвърденъ отъ Князя и дордѣ не бѣде обнародванъ. Дѣйствиіето на народното Сѣбрание въ този случай равносильно е на това, ако би напр. нѣкой сждъ, окръжни или апелативни, упълномощилъ одного отъ своитъ членове, да налага въ виновнитъ въ нѣкои престѣпленія таквизи наказания, каквито той намира за нужни по неговъ възгледъ и пр.

Съ такъвъ постъпакъ съ таквизи важно противозаконіе, съ такъвъ злостенъ произволъ вліятелнитъ народни представители, подъ натиска на които ся извършиха въ миналата сесія толкова несправедливости, неправилности и конституціонни нарушенія, безъ съмнѣніе, сж имали предъ видъ да отблагодарятъ многозаслуженното Каравелово министерство (отдавна достойно за сждъ) за топлитъ мѣста, които то на мнозина отъ тѣхъ раздаде и ще раздава още. Съ други слова между камерата и министерството Каравелова ся достигнала пълна солидарностъ и взаимно задълженіе, за жалостъ, во вредъ на народнитъ права и въ щета на Конституціята. Чудно явленіе, наистинъ, представлява княжеството България! Да оспротѣй тя отъ къмъ любовта на своитъ синове къмъ себе си до таквази степенъ, щото да имъ стане като играчка — това е, наистинъ, едно твърдѣ печално явленіе! Види се, за жалостъ, че за единъ народъ само онова достойніе е свято и драгоцѣнно, за придобиваніето на което той е положилъ голѣми трудове и жертви. Рускія народъ и неговитъ държавни мъже, въ главата на обожаванія Царь-Освободитель, сж оние, които искренно любятъ България като свое дѣтенце, които въ сжщото време гледатъ и съ насърбенно сѣрдце, на сществующитъ въ нея безредици, защото тѣ сж положимъ, за нея голѣми трудове и жертви били и сж това, което тѣ даже още нѣматъ у себе си и желаятъ отъ чисто сѣрдце да ѝ видѣтъ, въ онова добро състояніе, което ѝ е предназначено отъ самата История. Става вещь твърдѣ ясно, че българската конституція е намирала истинна заплата само въ честния печатъ на Придунавската и Забалканската България и въ доблестния руски народъ и че тѣмъ тя е задължена съ своето уцѣленіе до сега. Ако има нѣщо съ което сѣкій Българинъ може да се хвали и гордѣе — това е стройното и достойното българското войско, благодаря на трудоветъ на военнитъ министри, рускитъ и български офицери, така и свободния печатъ, който съ достолюбіе защищава сичкото, що е драгоцѣнно и свято за народа и неговитъ правдини. Сичкото друго сега въ България е нищо друго освенъ единъ хаосъ и анархія, благодаря на неговитъ народни дѣйци.

Какво остава сега на народа да прави подиръ сичкото това, което са извърши въ младото Княжество въ този ежсія періодъ подъ управленіето и натиска на неговитъ

(*) Краткій очеркъ бълг. колоніи въ Бессарабіи Ив. С. Иванова, напечатано І Т. Бессарабс. стат. комитети, 1864 г.

въобще дѣйци? Всяко уполномощіе, всяко увѣреніе което са дава нѣкому, може да съществува дорѣто са честно изпълнява отъ оуполномощенія, но когато вече то почне да се злоупотрѣблява, довѣрителя е властенъ да го отнеме. Народнитѣ представители злоупотрѣбиха народното довѣріе, слѣдователно на рода не остава друго, освенъ да ги лишатъ тѣзи представители отъ своитѣ оуполномощенія. Съ това народа ще даде и на бѣдушитѣ си представители да разбержтъ, че тѣхнитѣ дѣйствія си намиратъ подъ неговото зорко наблюдение и подъ неговия строгъ контролъ. Съ това народа мислимъ, ще да помогне и на любимия ни князь, за да тури въ Княжеството онія нарѣдби които да му донесатъ пълно благоденствие, тажевози благоденствие, което му приличествува по неговата широка и либерална Конституція и като на народъ съ много високи нравствени качества. **З.**

ДОПИСКИ.

Петербургъ, 3 Февруар. 1881 г.

Г-нъ Редакторе на „Св. България“

Имахъ удоволствие да прочетъ 1, 2 и 3 броеве отъ „Своб. България“, които ми произведоха пріятно впечатление.

Види са че „Българинъ“ е вече противъ либералното министерство, и като че са е примирилъ съ старото, у което има тоже много трески за далане!... Цанковъ твърдѣ низко падналъ. Този езунтинъ хвана са на конецъ въ лъжитѣ си. Дълго ли ще да трай и Каравеловъ, този голѣмъ дивакъ. Да не ви удивлява това ми изражение, защото като на тагвъ гледатъ на него мнозина въ Петербургъ, даже и сичкитѣ негови дѣйствія и отговори, разговорі приличатъ на диванки. Но вижда са, че сега въ България дордѣ мждритѣ са намждруватъ лудитѣ ще са наиграятъ.”

Тука има доста много стипендіанта, едни отъ тѣхъ получаватъ тѣй малка помощъ, нито еднамъ въ бѣдность могатъ да живѣятъ. Има пакъ тройца (роднини на сегашнитѣ министри), които получаватъ по нѣколко стипендіи нв веднашъ! Тѣ сж слѣдующитѣ: Иванковъ, Драндировъ и Манастирли. Последній получава отъ София 1600 фран., отъ кишиневското земство 400 руб. и отъ с.-петербургското Славянско общество 350 руб. Освенъ това, той еще дава уроци и зема отъ сѣбѣй урокъ по двѣ рубли, раздава пари на проценти! Този спекулянтъ успѣлъ да състави единъ доста голѣмъ капиталъ.

Ако тія личности сега, като ученици еще, могатъ така да лъжатъ българското правителство и съчувствующитѣ на насъ Българи въ странство, а подири тѣ ще експлоатируютъ самия български народъ въ България...

Има много честни и даровити мжже, които сега тука са учатъ и са намѣрватъ въ голѣма бѣдность, но като добросовѣстни и честни и безъ роднини министри, лишаватъ са отъ помощи и стипендіи; народа ни обаче ще чака своята облага не отъ първитѣ, а отъ последнитѣ. Проваждайте ни 5 броя отъ „Своб. България“ стойността на които ще получите съ първа поща.

Желая добри успѣхи на вѣстника ви у който ній тука гледаме чисто народенъ органъ.

Вашъ пріятель А. П.

Шуменъ, 11 Февр. 1881 г.

Отдавна слушамъ, че варненското общинско управление желаяло да распродаде мѣ-

стата, находящи са отвѣтъ крепостята до общата градина край морето, дѣто да са устрои нова махала; цѣлѣта на общинското управление била двояка: да са обогати неговата касса, отъ който доходъ да може по сѣтне да поправи и други нѣкои улици изъ градътъ, спорѣдъ новия планъ и да са разширочи градътъ. Дѣйствително цѣлѣта е прекрасна, нъ азъ върху това предлагамъ еще нѣколко въпроси, които ако обича поменжтото управление нѣка ги земне въ внимание, защото тѣ са относатъ въобще за нъ полза народу ни и за неговото бѣдженіе поколѣніе; тяхъ: трѣба ли варненското общинско управление само за сега да обраца внимание единствено за матеріалното подобръніе на своята касса отъ продажбата на поменжтитѣ мѣста? Трѣба ли да има предъ видъ сѣтиннитѣ и ползата отъ разможаваніето на българскія родъ въ г. Варна? Слѣдователно какви трѣба да засѣлятъ най-много поменжтитѣ запродазаніе мѣста? Трѣба ли да са продава отъ тѣхъ мѣста и на оногова, който си има ехна и др. въ Варна, освѣнъ съ нѣкое исклучение? Трѣба ли поменжтитѣ мѣста да са продаватъ и на спекуланти и други страни поданници? При продажбата трѣба ли да съмжествува и хатжръ? Какви задѣлженія трѣба да са наложатъ на купувачитѣ относително за правеніе на ехщата и ображданье дворовитѣ? Съ какво трѣба да сж обрадени, съ китайски стени или съ-стоборъ? Въ растояніе на колко години трѣба всѣкій купувачъ да направи ехщата си? Въ колко врѣме и на колко такса трѣба купувача да исплати паритѣ въ общинското управление за мѣстото? Улицитѣ трѣба ли да бждѣтъ 16 или 18 метра широки? Трѣба ли да са остави мѣсто отъ 30—40 дюлума, ако не повече за обина градина? Трѣба ли да са продава на едно лице мѣсто за двѣ и три ехни или само по за една ехща?

И тѣй горнитѣ ми въпроси сж доста ясни и за всѣкого понятни, за това въ братко моето мнѣніе е, щото на спекуланти да са непродаватъ мѣста, нито на оногова който си има ехща съ дворъ или съ малкъ дворъ, да са продаватъ най-много на страни Българи а не на други; »тебѣ думамъ дълго, сѣнчай са снахо« казва народната пословица. Таксата, исплащаніето на мѣстата да са опреѣли въ растояніе на една година, като купувача пърний нжтъ заплати половината а другата половина до годината въ два или три таксата, въ растояніе на 1½ година да бжде всѣкій длъженъ да загради своето мѣсто (дворъ) съ европейски стоборъ, а въ растояніе на петъ години да бжде длъженъ всѣкій да направи ехна на единъ или два етажа по европейски. Ехщата могатъ да бждѣтъ нѣколко метра на вжтрѣ въ двора построени, а празното мѣсто да са употребѣи за градинка, което е тоже единъ родъ архитектура и като са има прѣдъ видъ бѣдженіе на българскія народъ и българ. Княжество, то на каквото и да е упорство отъ страна на небългаритѣ, трѣба да са въ всѣкій случай противостои; защото никой нѣма право да са мѣси въ вжтрѣшнитѣ работи на чужда държава. Всѣкій купувачъ може да купи едно друго мѣсто за брата си или за пріятеля си, който ще живѣятъ въ Вар-

на, нъ понапредъ да удостоверятъ за това общинското управление, нъ ако нѣкой купувачъ успѣи да излъжи, трѣба да му са наложатъ нѣкакви задѣлженія. За сега токозъ, до-рѣда пакъ. Величината на двороветѣ да не бжде по-малка отъ 1600—2000 □ аршина. **Д. Стателовъ.**

Редакціята моли г-па дописника отъ Шуменъ да бжде до-рѣда поясенъ, по-положителенъ и съ една программа въ дописката си, а не тѣй на *жалосъ*.

Варна, 13 Февр. 1881 год.

ПОСЛѢ СМЪРТЬ ПОКАЯНИЕ!

9 Февруарія варненската българска черкова за дълго време ще помне, защото въ него день тя сполучи да намѣри загубената си овца, която дълго време блуждаема край нейнитѣ врата, безъ да желаеме да влѣзи въ нея, която бѣше най-злбно и фанатически вжоржена срѣщу нея (бълг. черкова) и която почиташе за свои покровители и духовни просвѣтители онѣзи, които до кожата я стрижатъ и до кръвъ дояхъ! Тѣзи духовна овца бѣше починалия вече *дѣдо Митю Кюржичи*. Покойния, родомъ Българинъ отъ г. Ямболъ е билъ твърдѣ набоженъ члѣвичъ, както въобще сѣки старъ Българинъ. Той нишо не жалеше и твърдѣ щедро награждаваше грѣшитѣ владци и свѣщенници, само и само за да си спасе душата. Даже по интригитѣ на сегашния грѣцъ, патриатхъ и тукашната грѣцка ефорія, той раскъса и пропѣди рожби съ една голѣма башинска ненавистъ и клѣтва, само да угоди на фанариотскитѣ лукавщини, които го увѣриваха, че съ това ще може да си спаси душата и да получи онова вѣчно блаженство, *което съотечественницитѣ му, като схизматици, нема да получатъ!* Тѣй сегашния царигр. патриархъ, бивший варненскій митрополитъ, го е убѣждавалъ за да може да са ползува отъ 8-годишното винце и добрія пилнашъ на дѣда Митя и още да има свободенъ достѣпъ въ ехщата, гдѣто са е разнолагатъ, като въ нѣкоя ерѣзма. Ето нѣкои по-забѣлжителни свѣдѣнія отъ живота на покойния, които ній почерпнахме отъ нѣкои близки негови пріатели и роднини и които привеждаме за доказателство на това, какъ трудолюбивия и икономичния Българинъ, при голѣмитѣ мжси и пренятствія можалъ да достигне таково едно подобръніе на състоѣніето си. Покойния въ 1828 год. велѣдствие на смжтнитѣ обстоятелства въ отечеството ни, отива като преселенецъ въ руската Бессарабія, гдѣто не можалъ да са свикне нито съ климата на тѣзи страна и са връща въ България, запира са нѣколко години въ гр. Варна до като нарѣдилъ своитѣ финанци. Отъ Варна той си отива въ родното мѣсто, гдѣто тѣй сжмо не можалъ да живѣе дълго време, защото добри карове и много работа не можалъ да срѣшине между съотечественницитѣ си. За туй той пакъ са връща въ Варна помежду дивитѣ и до сега още разсѣяни Гагаузи, гдѣто сполучава да са снабди съ най-хубави лозя, нлода на които му спечелвалъ и добри (?) пріатели, като Деспотія Іаѣима, които на това вре-

ме са правили честь и са спечелвали уважение на домакина между съгражданитѣ. И наистина, представи си, читателю, да доде въ къщата ти дѣдо владика съ сички си сингиди и да ти донесе нахора свита въ книжка, и откъсната отъ агнеца Божій. Какво е значило това особно за дѣдо Митя, който станжлъ по-страшенъ за Българитѣ и отъ самитѣ Гърци и чтомъ му нѣкой помѣнялъ „бе дѣдо, ти си Българинъ“, той повдигатъ на около си голѣмъ шумъ, съ псувни и безприлични руганія са отзовавалъ на този въпросъ. За негова честь или за преосвящ. Иосифа случи са, че митрополита направихъ цариград. патриархъ и непременно, ако си дѣдо Митю притежавалъ нуждитѣ качества, и ако знаеше да говори малко, много по гръци, би замѣстилъ неговото въ Варна мѣсто. При всичко това патриархътъ отъ Цариградъ, гдѣто види са не намѣрилъ такъвъ тѣлѣтъ кокалъ, честичко е посѣщавалъ овчицата си писмено съ много благословіи най-много за споръ на вино и пелнашъ, отъ които по нѣкой нжтъ дѣдо Митю въ буренца испрамялъ на дѣда си патриарха, който и нарочно е писалъ до своя намѣстникъ въ Варна, да са грижи за настанение и поучение на дѣда Митя съ своето по-честичко забикаляние. А още за по-голѣмо омайване патриарха е проводилъ единъ кръсть, който билъ неопѣнимъ за дѣда Митя. Смертьта на този старецъ направи голѣмо смѣщеніе между тукашнитѣ гагаузи — священници, сѣкій отъ тѣхъ си точеше жобитѣ за ежече отъ грамадното богатство и заобиколени около постѣката, гдѣто лѣжаще мъртъвъ, сѣ-
четири очи глѣдалъ да са зарови частъ по-скоро мъртъвъ и да грабе кой каквото намѣри. Но това въспирахъ дѣщеритѣ на покойніа, които телеграфирахъ на брата си въ Провадія. Съ пристиганъето на братътъ, сѣзната са съсѣмъ измѣни и зема другъ край. Той почтително казалъ на събранитѣ въ стаята гръци-гагаузи да не са грижатъ за погрѣбеніето на баша му, това е вече негова длъжностъ, казалъ родния синъ на дѣда Митя, като при това имъ заявилъ и неповѣдалъ истината тѣй: „баша ми е сжнъ Българинъ, сжщо и майка ми и слѣдственно азъ съмъ наследникъ на баша си и на неговото имущество, а не виѣ.“ По този начинъ той отправилъ гръц. попови и други събрани лица да си почиватъ у тѣхъ си. *) А самъ слѣдъ това привикалъ Българи, натѣмилъ и приготвилъ сичко за жертвеца, когото съ българскитѣ священници, съ военната музика въ градани, послѣдуванъ отъ множество народъ, тържественно погребохъ въ бълг. гробища. Колко ли, колко таква Българи са кріятъ подъ гръцко було, които или са боятъ, отъ срамъ или отъ интересъ или най-послѣ отъ семейни свръзки не щятъ напълно да си некажатъ народността, но за вѣрване е, че и тѣ рано или късно ще послѣдватъ още приживѣ примѣра на покойніа дѣда Митя.

23.

*) За забѣлѣзване, че гръц. свещ. и по-диръ тѣзи благородна постѣпка на си-на на покойніа не сж биле и посрамили ами отишли въ правителството да не-катъ съдѣйствието на г. Управителя за да го опѣятъ и закопаятъ въ гръцкитѣ гробища.

Козлуджа (варн.). — На 16 фев. сутринъта единъ Турчинъ здравъ отишелъ на работа у одного селенина, като работилъ единъ часъ време заболялъ и слѣдъ два часа умрѣлъ. Полицията тутакси извѣсти на око-лийскій началникъ за да са распореди и испроводи окръжніитѣ Врачъ за да освидѣ-телствува трупътъ. Като бѣше сабранено на Турцитѣ да го заровятъ до дѣ ни дой-де врачътъ; но уви! Г-нъ управитель Стан-човъ даде заповѣдъ да са зарови Турчи-нитѣ безъ освидѣтелствование, нѣто врачъ дойде нѣто дѣволъ — въ с Горнякумлуджа свирепствува болѣсть на дѣцата до 12 го-дишенъ възрастъ, въ 24 часа умирайтъ прѣ-ди 20 дни са извѣсти на началството за да испроводи докторъ и като умрѣха око-ло 20 души въ село дото е 50 ежци, ед-вамъ онзи день отиде доктора и око-л. Нач. съ файтонъ. Какъ ще бѣдѣтъ тѣзи рабо-ти побратиме? —

ОТЕЧЕСТВО.

V.

(Сжизнати пѣсенъ отъ брой 4-ий)

— Dal capo alla fine! —

Тичатъ отвредъ странни
Най-много въ Аонии,
Дѣто щомъ тѣ стигнатъ
Отдѣ сж — забравятъ,
Какви сж — незнайтъ.

Тутакси ги глѣдайтъ
Съвършени Гърци.
Дор'са и препирвашъ
Че не сж тѣ момци
Въ Българско родени,
Ни отъ таевизъ майки
Галени, добни;
Но че отъ еленики,
Тѣ сж отгледани . . .

Колко има тамо
Съ чувство обладани,
И съ пуши на рамо
Тичатъ катъ арслани
Да пролѣятъ славно
Българската си кръвъ
За Христова вѣра!
Такъви сж били първи
Въ чувовна завѣра (1821)
Марко Боцарисъ, нашъ (1823)
Българскій юнакъ,
И Хаджи Христо дваждъ (1825)
Оше по-юнакъ.
И двамата страшни
За Мохамеданци,
Врагове опасни
За вситѣ поганци.

Колко други още
Наши синове
За потомци сжши
Херкулесови,
Гърция почита.
И са слави съ тѣхъ,
Счита са честита
Съ тѣхния успѣхъ!
А отечеството
Свонѣ чада жали
(Чада заблудени),
И ревнува имъ то'
За тѣхната слава
На Чужда държава.

.

И тѣзи пѣсенъ, която Йона пѣе тука за *распиляната* българщина, не е нова пѣ-сенъ. Азъ не вѣрвамъ нѣкой отъ нашитѣ да са сумнѣва въ туй, но опѣзи които сж погърчени или сж сжши Гърци, за да из-лѣзатъ отъ сѣко сумнѣние, предлагамъ имъ да прочетѣтъ, отдолниа край отъ едно о-ригинално гръцеско стихотворение, писано въ Аонии на 1844 и преписано у покойніа нашъ съотечественникъ, Н. Пикколо, на-скоро преди смъртьта му въ Паризъ 1865 г. Ето този ежсъ стихотворение, което цѣло е въ 99 стиха, подъ заглавие:

H GRAIKOMANIA

Τρέχουν πανταχόθεν ξένοι
Στάς Ἀθήνας, ἀλλὶ ἐν γένει
Ἀμα φθάσωσιν ἐκεῖ,
Πόθεν ἦλθαν, λησμονοῦσι
Ποῖοι ἦσαν, ἀγνοοῦσι.
Ἀτρὴς γίνονται γραικοί.
Πόσοι δ' ἐξ αὐτῶν, καὶ ποσοὶ
Φήμην, δόξαν ἀποκτῶσι,
Ὡς σοφοί, ἢ μηχαναί.
Ἀλλ' ὡς Ἕλληνες περὶ ὧσι,
Κι ὡς τοιοῦτοι ἔτι ζῶσι
Πλείστοι, πρωταγωνισταί
Ἡ Ἑλλὰς αὐτοὺς ἐντίμως
Παραδέχεται προθύμως
Ἡ πατρίς των δὲ πενθεῖ
Τέκνα της τ' ἀπολωλότα,
Τὰ δὲ ἄθλα των καὶ φῶτα
Ἐκτιμᾷ κ' ἐπιποθεῖ.

1844 — 65.

*

Еже писахъ писахъ — за другитѣ; редѣтъ е сега за Търново, Велико-Търново, пѣпа на България. Туй е родния градъ на учениѣшния еленистъ, който едно време въ Керкира е билъ професоръ на елени-ски езикъ, има и списанія неговни на този езикъ, като е превелъ и хубавия романъ „Навелъ и Виргинія“. Думата ми е за он-зи неизвѣстенъ за насъ, а знаменитъ за чуждестраннитѣ, Българинъ отъ В. Търно-во (— сестра му кокона Анастасія още жи-ва тамъ, жена на 95 години и майка на Д-ръ Кировичъ, българ. агентъ въ Бѣл-градъ), който са е прославилъ най-много съ свонѣ забѣлѣжки и тълкованія върху списаніята на философа Аристотеля. Като Българинъ и добъръ патриотъ, макаръ да е минувалъ за Гръкъ и съ италианско още име — Пикколо Никола, той не скри до край отечественното си име и родния свой градъ Търново, който Гърцитѣ зехъ да оес-салийското Търново, за да го направѣтъ Гръкъ — и го направиха! Покойніи Н. Пик-коло е свършилъ днитѣ си презъ 1865 г. въ Паризъ, и сичкото си имущество той оставилъ на отечественния си градъ за у-чилищата, които и до днешенъ день, азъ знаѣхъ, поддържатъ са отъ негова осигоренъ капиталъ въ Букурешъ.

При сичко туй, Гърцитѣ не са отказватъ отъ него, тѣ го хайле иматъ за тѣхенъ и въ числото на свонѣ велики мжжѣ. Дали причина на туй не сж самитѣ му съотече-ственници отъ Търново, които са показяхъ непризнателни къмъ него и преди и слѣдъ

смъртта му (Богъ да го прости!), както сж и къмъ неговитѣ племенници, двамата доктори Кировичъ и Протичъ; както сж и къмъ другитѣ Търновски чеда, пакъ отъ сжната знатна челядь, искамъ да кажа за Братъ Паница (Николаки и Савва), които сж подарили двѣ къщи на Търново за дѣвическо училище; както сж били и къмъ сички други отъ по-добритѣ си съграждане, и то защо — да ви каже ли вашъ Йона? Зашото въ Търново нема веке Търновци, ами — Плаковчане, Дебелчене и Керекевчене, които замѣнихъ послѣдне време Трѣвненченитѣ и Дрѣновченитѣ; има Келифарци, Присовци, Бѣляговци, Самоводци, Сергювци и Хатничане съ много още представители — Колибари изъ Еленско, Трѣвненско, Габровско и Дрѣцовско на чело на единъ Церковничинъ, който е днесъ сичко и нищо въ старата Търновска Митрополія, за туй и не са нарича вече Митрополія, нито Епископія, но *Аргимандрія*. Тѣй поне увѣрять истиници, които идхъ отъ Търново — и туй то днешното Търново: *много звани, мало жс избрани!*

И ше приложъ още единъ *прокименъ* за Търново, съ позволеніето на четника, който обича да ма слуша, че въ България поробена туй Търново, по увѣреніята на Търновци, било хванало да са изродява, а въ свободна България сега, като изгуби сѣка надежда за княжеска столицина, то досуиъ са преродило и са тъмѣло да остане баримъ за антика въ княжеството, тѣй какъвото Москва — въ Русія. Да не гледами, че тамъ нема още тѣзи уиверситети, този центръ на учената и гражданска дѣятелность, какъвато старата столицина на матушка Русія, нашата освободителка; но отъ друга страна и Търново може да са хвали съ Богословското си училище въ Лѣсковецъ, което вече са нарича Търновско, а не Лѣсковско, нито Петро-Павловско, ако и да е се' въ Манастиря Петро-Павловскій, както Москва са хвамя съ духовната си академія въ своя манастирь *св. Сергіевска лавра*.

Ако не бѣха минжли пророческитѣ времена и ако имашъ частица даръ пророческій, за Търново бихъ пророчувалъ: *едно* — че то може пакетинъ да бжде Москва за България, но не салтъ съ една дѣвическа гимназія, а да бждхъ двѣ или три: една отвънъ града, на пр. въ турескитѣ гробища, дѣто щѣли и болница съвременно да правѣхъ отъ нѣкои завѣшани пари въ Влашко; друга — вътрѣ въ града, за да си запази сѣкій *сбоето* кюше около нея, и трета гимназія на въздуха, която да бжде достъпна и на момчетата, защото тѣ сега едвамъ са учхъ при една къща даскалица жомъ отъ Севлиево, — и то, благодарение на голѣмнитѣ грижи и старавія на директора многоученного безъ учение г. В. Беронъ, докторъ медицинъ, хирургіи и на бабуването (*Geburthshilfe*) отъ Котелъ въ България, както го гледами подписанъ наширь и на дълъкъ въ неговата инаугурална дисертация за *Тетантъ* и пр. и пр. Виджъ му главата че му скрой кюляфъ представителскій — и не единъ, ами два: единъ отъ Търново, другій отъ Османъ-Пазаръ, но препоржката на бившия му въ Болградъ слуга (сега представителъ отъ Тузлука), Минко Радославовъ, Златарскій вжжерникъ!!

Друго — че Търново е било и пакъ ше бжде велико между българскитѣ градове, ако помогне Господъ България да стане царство, както вчера той помогна (благодаримъ Го!) и стана княжество. Кой какъ ше да дума за туй Търново, но никой не може отрече неговото историческо значение за вѣта и нова България — оттамъ и привилегіята си за столицина то' не губи, макаръ да я отетхило сега на София. Азъ ше притуря и

Третє — че на Търново *аслж* му поприлича да бжде царска, некети княжеска столицина, безъ да са питатъ за него Шопитѣ какво инѣние иматъ между многото си други високи-ниски мнѣнія. — Шопитѣ казахъ, че ми дойде на ума туй, дѣто нѣкои ги мислѣхъ за глупави или не имъ достѣгало до тамъ *букито*. До колко е туй истина — не знаѣхъ, но знаѣхъ, че нашитѣ Шопи сж инакъ прави хора и обичатъ истинната, която дължхъ на винцето и на разійцата, защото споредъ една латинска пословица *еъ виното истинната* — *in vinum veritas*. И туй са потвърдѣва отъ многото у тѣхъ крѣчки, тѣй щото помежду имъ тѣ днесъ сж първа необходимость слѣдъ хлѣба. Азъ даже съмъ слушалъ тамъ отъ мнозина да викатъ съ женитѣ и дѣцата си, *„слѣбъ и крѣчки“* тѣй както едно време Римлянитѣ, събрани на Форумъ средъ Римъ, сж викали: *хлѣбъ и циркове!* Тѣзи салтъ разлика има, че единѣ са-катъ съ хлѣба и крѣчки — по-практични хора, а другитѣ искатъ съ хлѣба и циркове — *panem et circenses!*

Но и нашитѣ Шопи въ послѣдне време са подгунхъ отъ доугитѣ представители и са образумихъ (да не имъ уруки!), защото въ църка на народното събрание високо понескахъ да видѣхъ гладиаторска борба между побойничитѣ-представители. Аферимъ, напредъ! *Туй сме си нѣ* — и тѣй обичамя нѣй отечеството си, щото и крѣвѣта си проливамя за него, за милия народъ не само словомъ, но и дѣломъ...

Азъ ше прекъснъ веке проповѣдта си за отечеството, която бѣхъ началъ, и прекъсвамъ я по тѣзи сама причина — че искамъ да са простѣхъ, да са разжча съ монтѣ драги четиници, преди да имъ дотѣгнхъ съ мѣдрованіята си за единъ смѣнни, за други грѣшници, какъвото съмъ и азъ, по-грѣшенъ и отъ митаря —

ГОНА
Прѣзъ Сирница 1881. год.
въ г. Варна.

Варна, 18 Февруарій 1881 г.

Редакціята на издаваемій въ Руссе вѣстникъ „Работникъ“ въ единъ отъ миналитѣ броеве на вѣстника си питаше нѣкого си Г-на К. въ Варна: „Гагаузи ли сж или Цариградски ефендета редакторитѣ на „Свободна България“. Найстина подобенъ въпросъ ако и да е твърдѣ смѣшенъ и по-вече поставенъ за присмѣхъ нежели отъ любопытство, нека дадемъ право на редакціята зашто и гагаузитѣ сж хора и Цариградскитѣ ефендета сж хора, които могли би да изучатъ Българскій Езикъ да пишатъ и издаватъ вѣстникъ; а на господа редакторитѣ на Работникъ, на тези пламенни защитници на *милиа народъ* на които, сичко което не е по вкуса имъ и по волята имъ, е зло и чорбаджійско, нека да имъ допустнемъ да сж видѣли

и въ „Своб. България“ (немо не по вкуса си, което да възбуди у тѣхъ любопитство, да узнаятъ какви сж редакторитѣ. Но ако уважаемата редакція на „Работникъ“ доби-ва това право, вѣрвамъ че и многочисленната публика има право, ако любопитствува, да знае кои сж и какви сж платенитѣ защитници на милия народъ, вѣрнитѣ другари на работнитѣ хора, гонители на чорбаджилка, горещитѣ патриоти редактори на вѣстника „Работникъ“. И тѣй като оставаме правотона Г-н К. да удовлетвори любопитството на пріятелитѣ си, нѣй ше са постарамъ да дадемъ случая на уважаемата публика да си състави по крайнитѣ мѣрѣ мнѣние понатѣ за като каква насмина сж редакторитѣ на „Работникъ“ и този случай нѣйше го представимъ тѣй, както той са е оредставилъ намъ и както си е той безъ никакво увеличеніе въ чистота и гола негова истина. Ако е истина, че лицата които съставляватъ дружества или, тѣй да кажа, въ ужокъ за да издаватъ вѣстникъ, чрезъ който да поддържатъ и распространяватъ своитѣ идеи, тѣзи лица сж сходни въ идентѣ си и си приличатъ, достаточное е мислимъ да са характеризира едно отъ тѣзи лица и, като си представимъ за огледало едно отъ тѣхъ, да си съставимъ точно мнѣние за сичкитѣ други. Ако и да имамъ факти да запознаемъ публиката съ повече отъ лицата, които издаватъ или поддържатъ „Работникъ“, за сега ше са ограничимъ да ги запознаемъ само съ повиканій отъ кружога г-на Г. К. —

Г-нъ К. преди нѣколко мѣсеци отъ обичъ къмъ милия народъ, пресели са изъ Руссе въ Варна и почна да издава „Варненскій Вѣстникъ“. Варненското населеніе са зарадва, че въ гр. Варна ше са издава вѣстникъ и са затече съ драго сърце да му помогне, написахъ са доста спомоществователи и издаваніето на вѣстника започена кога редовно, кога нередовно, не трая много време, „В. Вѣстникъ“ престава, спомоществователитѣ негодуватъ и редактора г. К. са оплаква, че спомоществованіето е недостаточное да си поддържа вѣстника. При началото на текущата учебна година, г-нъ К. препоржченъ, уч. наст. го назначи учителъ. Г-нъ Кърджиевъ посещава два дни училището, но като вижда, че въ училището трѣба да са работи и нема време да са плачи за милия народъ и да са защитаватъ работнитѣ хора, напуща училището и слѣдъ нѣколко дни явява са съ нѣкои свои пріатели въ кафенето на Христа Трифонова. Тука пріятелитѣ на г-на К. въ ехсе време събиратъ ново спомоществованіе, кой за година, кой за половина и то подарки по селата. Слѣдъ нѣколко дни излаза единъ брой на „Варн. Вѣстникъ“ и раздавача събира новото спомоществованіе. Спомоществованіето са плати, но вѣстникъ повече нема и вече нови помощи нема, защото измамата стана прекалена. Прѣзъ Декемврий мѣсець г-нъ Кърджиевъ са похвалилъ на одного отъ своитѣ пріатели, че братъ му изъ Руссе го питалъ, „не пріема ли служба?“ не са мина дълго време и г-нъ К. са явява членъ въ Варн. Окр. Сждъ. Какво да са прави? На горѣшній патриотъ са подложи хубавъ коколъ, но то са не гложди бедехавъ: трѣба да са работи, трѣба да са чете и не остава време да спимъ до пладня и да уплавамя милия народъ, не остава време да са пазятъ правата на работничитѣ и да са преслѣдватъ чорбаджитѣ. Най-сѣтнѣ блѣсна ясното слѣнце презъ нашитѣ патриотъ, той са хвали че е повиканъ за сътрудникъ на защитничитѣ на милия народъ и ше си дава оставката, а на 15 Февруарій изчезна изъ Варна безъ да го знаѣхъ неговитѣ другари сждѣ, безъ да знаѣхъ тѣ, далъ ли си е наистинъ той оставката, пріета ли е и по какъвъ начинъ е напустналъ сждилището! . . .

Преди да свършимъ, не ше е излишно да

запознаемъ уважаемата публика съ още една характеристика на този сътрудникъ на „Работникъ“ и още избранъ сѣдія. Преди 5 мѣсеца той са вжнжалъ въ Варна въ една сирашка къща да квартирува. Слѣдъ нѣколко дни, настойника на сирацитѣ му предложилъ да направятъ условіе за наемъ и да плати, защото имало други мюшеринъ съ предплата 25 пола за година. К. са примодилъ и са общалъ че и той ще плаща, но отъ днесъ за утрѣ, най-послѣ на 14 Февруарія зечеръта, като са обещалъ че на утрѣта ще плати, той г-нъ К. отъ обичъ къмъ милій народъ, презъ пощата си прибира дрешитѣ и на 15 Февруарія къщата била празна: Кърджиева го нѣма, той отишълъ да разпространява своитѣ либерални идеи презъ *Работникъ*, а сирачетата? Нека имъ продаждъ къщата и платятъ процентитѣ на бащина имъ дългъ за голѣмата симпатія, която има г. К. и неговитѣ сътрудници къмъ милій народъ и сирацитѣ. Ъ.

Политическій отдѣлъ.

Четемъ къ московс. газета „Русъ“ отъ 7 Февруарія :

Тъмни облаци, страшна буря приближава, виеатъ пессимиститѣ, тогазъ какъ многото нѣмски газети противното държатъ и самъ Бисмаркъ въ прускія Ландтагъ увърява, че „войната нема и даже за напредъ не са предвжда да има война“ — думи, които при господствующата въра во всемогнѣството на канцлера, приематъ са почти отъ сичката германска преса като непреложно вѣщаніе на единъ оракулъ. Тронната рѣчь на Императора Вилхелма также е пълна съ най розови надежди на здраво ведро, изразява убѣденіе, че „еднодушіето на държавитѣ ще може да предвари даже и *частното* нарушеніе на мира въ Европа“. Съ други думи: да са ограничили въ едно мѣсто театрътъ на войната, да са удържи въ предѣлитѣ на дуела между Гърція и Турція.

Че европейскитѣ държави на този часъ искренно може би да желаятъ да са предвари войната на Балканскій Полуостровъ — то е за вѣрване, но помежду гледени и Турція, и Гърція не преставатъ да са обржватъ. Малкото гръцеско кралевство е повикало на служба резервитѣ отъ 30 до 40 годишенъ възраст и докарало е войската си на 114 хиляци души. Съ такова напруганіе на народния организмъ не трѣба да са пугуваме, а можеме сами да чакаме ежеминутно избухваніе, ако на народната ожиданіе (въ Гърція) не са даде приличното удовлетвореніе, ако страната изгуби въра въ възможността на други исходъ. Безъ да гледаме на сичкитѣ миролюбиви надежди на европейскитѣ дипломати, по сичкото са вижда, че да са проповѣдва благоразуміе и търпѣніе сега е вече късно.

Между тѣмъ, въ вярѣвка на гръцїя въпросъ най-важното, на този часъ, е мисїята на английскія дипломатъ Гошенъ въ Берлинъ и въ Виена. Нѣмскитѣ газети съ тържество тълкуватъ тѣзи мисїи, като явно съзнание на Англія, че жидитѣ на сичкѣя гръцескїй въпросъ сѣ въ ржцѣтъ на Бисмарка, че въ политиката на Гладстона е стангла-де промѣна, че той, Гладстонъ, *е туй отношеніе, както и въ много други*, (казва органтъ на канцлера — Norddeutsche-Allgemeine-Zeitung), вижда са принуденъ да вѣрва по стѣпкитѣ на Беконсфайда. На туй можемъ само да са радваме, „притуря злорадостно газетата; —,разумѣва са, че не Германия и

Австрія ще приемжтъ политиката и мѣстодата на Гладстона; поскоро трѣба да чакаме неговото обрашаніе къмъ *консервативния начинъ* на дѣйствиата!“ Но въ що са заключава този бисмарковскїй консерватизмъ и неговото разногласіе съ либерализма на Гладстона? Въ туй, че консерваторътъ Бисмаркъ *отавърля основанїята на Берлинската Конференція*, изработени отъ нея за развѣрзванїето на греко-турската распря, именно оправена, утвърдѣна въ Берленъ граница, и съчинява сега нова повече съгласна съ желанїето на Портата; а либералътъ Гладстонъ гледа да удържи въ сила едногласното скорошно постановленіе на Европа!

Макаръ преговоритѣ на Гошена съ Бисмарка и Хаймерле да са покрити съ тайна, но по сичкитѣ бѣлѣзи са вижда, че Гошенъ тозъ нѣтъ не имъ предѣвилъ никакъмъ ультиматумъ на английската политика по гръцїя въпросъ, а само са опиталъ да ги салони къмъ опазванїето основанїята на Берлинската Конференція — и претърпѣлъ fiasco, т. е. че ни Германия, ни Австрія са съгласили на предложенїето на Англія, а напротивъ английскїй кабинетъ, като не намѣрва удобно да са отдѣли въ настоящата минута отъ европейскитѣ държави и да са пума, на своя глава, въ ново самостоятелно политическо предпрїятіе, — пристанжлъ на мнѣніето на Бисмарка, като главенъ коноводъ, който води Австрія на *лагозъ*. Лондонскїй кабинетъ, твърдѣ занятъ съ ирландскитѣ африканскитѣ и индійскитѣ дѣла, отрича са по видимоу отъ Янина и Мецово, които Европа е вече отдала на Гърція, но продължава да настоява, штоо баримъ залитѣ Вало и Арта преминжтъ на туй дълготърпѣливо господство: Бисмаркъ са врежжлъ да земне неговото исканіе за свѣдѣніе, — и ето защо са сбиратъ днесъ въ Цариградъ и Гошенъ и германскїй представителъ, графъ Хатифелдъ, да пристжнжтъ заедно съ другитѣ посланници къмъ нова политическа аттака, срѣшу Портата. Но и портинитѣ дипломати не сѣ по-долу, едва-ли и не по-искусни отъ европейскитѣ. Портата явно, че нема да са съгласи *доброволно* да са подвиза и осаката, когато и безъ туй е вече осакатена. — Ти ще го протака, протака, ще са назари до тогазъ, до като отъ дипломатически увѣщанїя не преминжтъ на серіозно заплашваніе — и по-серіозно отъ концертнія sextuor на европейскитѣ държави, отъ паметната морска демонстрація на съединенитѣ флотилии при развѣрзванїето на черногорскія въпросъ.

За туй намъ се' са нека да вѣрваме, че *ще има война*, че нова значителна устѣпка земя отъ страна на Портата, и кому — на Гърція, устѣпка въ силата на едно дипломатическо притѣсканіе ще бжде за Султана и неговото значеніе на Вѣстоуъ побезишно и по-опасно отъ едно поражение въ война, ще повреди сѣкїй неговъ авторитетъ въ мусуламскїя мїръ и ще докаже крайното наданіе на Турція. Ето защо сми нїе на тиѣше, че държавитѣ не ще могатъ да распрѣснжтъ близката буря, освенъ ако предположимъ, че Бисмаркъ не е хвърлилъ сичкитѣ си книги и че у него има atout, съ което той може и да спечели играта.

Русія по гръцїя въпросъ не излазя въ никакъва самостоятелна роля. Нїй смитвърдо увърени, че тя ще са застѣпи за интереситѣ на Българія, ако я заплашва нѣкоя пряма опасностъ, но, за жалость, нїй малко вѣрваме, че тя ще знае да предупреди новитѣ шахматни вървѣжи на Австрія въ Бал. Полуостровъ толькозъ повече, като, по слухове, Русія изново е въ тѣсна дружба съ Германия или по правилно — въ д-уже-

бни връзки. А Австрія, като има задъ гърба си Бисмарка, търпѣливо и неуморно сновае своето политическо платно и като паякъ бордисва мрежи въ видъ на търговскїя, желѣзно-пѣтни и мореплавателни конвенции. И нема сила у злочеститѣ да скжсатъ тѣзи мрежи, и въ сѣрбно недоумѣніе тѣ втречатъ очи на Сѣверъ, въ страната на Русія, — като не просїжтъ помощъ, а като са уповаватъ само на застѣпничество, на поддържка. Не кръвъ и пари чакатъ тѣ сега отъ Руситѣ, а само едно твърдо, умно слово, либовентъ, мѣдръ съвѣтъ, опредѣленна политическа программъ, — смѣло заевленіе предъ Европа, че Русія е земя славянска и нипо славянско не ѣ чуждо. И най-подиръ за Руситѣ сама *Русъ* са отзивава съ тѣзи думи: „Но мы пока сильны только на полѣ брани, Однакоже народное самосознаніе спѣетъ, и часть его торжества не слышимомъ далеѣ!“ Т.

ТЕЛЕГРАММИ.

Атина 2 Мартъ. Албанската лига (сѣюзъ) превзела спчкитѣ позиции и правителственитѣ постѣ въ Призренъ, като изгонили Турскитѣ власти оттамъ.

С. Петербургъ 2 Мартъ. Споредъ царскїй указъ, Батумъ са обьеви за Свободенъ Портъ.

Лондонъ 3 мартъ. Г-динъ Гладстонъ оздравя съвършенно. Вчера са представилъ въ камерата на общинитѣ, дѣто са приелъ съ голѣмъ ентузіазмъ.

ОБЯВЛЕНИЯ.

СЖДЕБНИ ПРИСТАВЪ
при
ВАРНЕНСКІЙ ОКРЖЕНЪ СЖДЪ.
О Б Я В Л Е Н І Е.

№ 48.

На основаніе Испълнителнїй листъ издаденъ отъ Варненскїй Окржженъ Сждъ № 218 подписаннїй обявямъ за всеобщо знаніе че на 25 Февр. 1881 по часа 10 пр. пладне ще са продава съ наддаваніе въ с. Идрисъ Куюеж, Балч. околія (80) восемдесетъ овци (сѣгмалъ) принагл. на Сулушооглу Ахмедъ за удовлетвореніе нектѣ на Морино Ставряки. Продажбата ще почне отъ (80) восемдететъ гроша овцата и ще са извърши съгласно съ сжществующитѣ законни.

Желающитѣ да купятъ помнатитѣ овци нека са представятъ въ опредѣленїй день на опредѣлено мѣсто гдѣто има да да са извърши тая продажба.

Варна, 16 Февр. 1880 год.

Сждебнїй приставъ А. Саввовъ